

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 576/2017-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. septembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAK], zastúpenej advokátskou kanceláriou BAJO LEGAL, s. r. o., Landererova 8, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Branislav Jablonka, PhD., ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžr 138/2013 z 25. novembra 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAK] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. mája 2016 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAK] [REDAKČNÝ ZNAK] [REDAKČNÝ ZNAK] [REDAKČNÝ ZNAK] [REDAKČNÝ ZNAK] [REDAKČNÝ ZNAK] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátskou kanceláriou BAJO LEGAL, s. r. o., Landererova 8, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Branislav Jablonka, PhD., ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Sžr 138/2013 z 25. novembra 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že jej právny predchodca (██████████ – pôvodný žalobca) sa v rámci správneho konania domáhal na Správe katastra Nové Zámky vykonania opravy chýb v katastrálnom operáte podľa § 59 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov tak, že sa obnoví vlastnícke právo pre vlastníkov podľa právneho stavu platného k roku 1993. Návrh na vykonanie opravy chýb v katastrálnom operáte bol odôvodnený tým, že podľa uznesenia Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 C 218/92 z 2. februára 1993 (ďalej len „uznesenie z 2. februára 1993“) bol schválený zmier účastníkov súdneho konania o vyporiadaní spoluvlastníctva k bližšie špecifikovaným nehnuteľnostiam (ďalej len „predmetné nehnuteľnosti“), na základe ktorého bolo vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam prevedené na ██████████. Právny predchodca sťažovateľky však v roku 2002 zistil, že okrem predmetných nehnuteľností bol navyše vykonaný prevod vlastníckeho práva k ďalším nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území ██████████, ktoré sa nachádzali v susedstve predmetných nehnuteľností.

Právny predchodca podľa sťažovateľky nahliadnutím do spisu okresného súdu sp. zn. 11 C 218/92 zistil, že *«vtedy konajúci sudca ██████████ urobil nezákonný zásah do právoplatného súdneho uznesenia, následne sa takto prepísané uznesenie „dostalo“ do zbierky listín katastra a bol vykonaný prevod hore uvedených pozemkov»* susediacich s predmetnými nehnuteľnosťami v prospech ██████████.

V nadväznosti na uvedené zistenia právny predchodca podal krajskému súdu žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia bývalého Katastrálneho úradu v Nitre č. Xo 4/2012-3/Br z 31. mája 2012, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Správy katastra Nové Zámky č. X 41/2012 z 27. marca 2012 o zamietnutí návrhu právneho

predchodcu na opravu chyby. Uznesenie okresného súdu z 2. februára 1993 podľa sťažovateľky «s ručne vpísanou opravou z 10. 05. 1993 nebolo doručené pani [REDAKOVANÉ] katastrálnemu orgánu priamo z uvedeného súdu, ale len ako príloha kúpno-predajnej zmluvy uzavretou toho istého dňa medzi menovanou [REDAKOVANÉ] a pánom [REDAKOVANÉ]... pôvodné uznesenie Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 11 C 281/92 z 02. 02. 1993 o schválení zmieru bolo účastníkom tohto konania doručené bez toho, aby v súdnom spise okresného súdu boli založené listiny o tom, že boli informovaní o vykonaní opravy resp. o doručení akéhokoľvek opravného prostriedku proti tomuto uzneseniu.

... následne konajúci sudca okresného súdu... do uznesenia rukou dopísal text, okrem iného i „parc. č. [REDAKOVANÉ] záhrada o výmere 207 m²“. Vzhľadom na evidentne odlišné výroky v dvoch vyhotoveniach uznesenia bolo povinnosťou správneho orgánu vrátiť tieto verejné listiny súdu na vyhotovenie opravy.».

Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 26 S 28/2012 z 13. júna 2013 (ďalej len „rozsudok z 13. júna 2013“) žalobu pôvodného žalobcu zamietol. Proti rozsudku krajského súdu z 13. júna 2013 sa pôvodný žalobca odvolal 9. septembra 2013. Najvyšší súd o odvolaní pôvodného žalobcu rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok krajského súdu z 13. júna 2013 potvrdil ako vecne správny.

Sťažovateľka namieta postup odvolacieho súdu, v dôsledku ktorého sa odvolacie konanie uskutočnilo bez právneho zástupcu (ďalej aj „prvá námietka“), ako aj aplikáciu § 59 katastrálneho zákona, ktorú považuje za nesprávnu (ďalej aj „druhá námietka“).

V súvislosti s prvou námietkou sťažovateľka zdôrazňuje, že výzvou krajského súdu z 11. septembra 2012 bol jej právny predchodca vyzvaný, aby oznámil právne zastúpenie, v dôsledku čoho bolo do spisu založené splnomocnenie z 15. októbra 2012 pre spoločnosť [REDAKOVANÉ], konajúcu prostredníctvom advokáta [REDAKOVANÉ]. Právny predchodca sťažovateľky 11. novembra 2013 zomrel, pričom uvedenú skutočnosť sťažovateľka oznámila krajskému súdu 14. novembra 2013. Následne bola vyzvaná, aby sa vyjadrila, či na podanej žalobe a odvolaní svojho právneho predchodcu trvá.

Najvyšší súd sťažovateľke 16. marca 2016 doručil napadnutý rozsudok, v ktorom však absentovalo presné označenie advokáta, ktorý ju mal v zmysle upozornenia krajského súdu z 11. septembra 2012 povinne v súlade s § 250a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zastupovať. Sťažovateľka v tejto súvislosti argumentuje, že jej najvyšší súd *„neposkytol informáciu, či právne zastúpenie smrťou pôvodného žalobcu zaniklo alebo prečo už sa na sťažovateľku ako právnu nástupkyňu nebohého žalobcu nevzťahuje povinnosť v zmysle § 250a OSP. Preto dospela k názoru, že porušovateľ jej bez upozornenia v zmysle § 5 ods. 1 OSP nezákonne odňal právo na pomoc právneho zástupcu v značne zložitom súdnom konaní pri náprave chyby... orgánov verejnej moci... týmto postupom porušovateľa bola poškodená vo svojich procesných právach, a toto malo za dôsledok narušenie princípu rovnosti zbraní...“*.

Na základe uvedeného sa sťažovateľka domnieva, že najvyšší súd zrušením právneho zastúpenia bez bližšieho odôvodnenia porušil jej práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vo vzťahu k druhej námietke sťažovateľka po citácii relevantnej časti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu zdôrazňuje, že najvyšší súd jej nedal odpoveď na námietky, ktoré v odvolaní proti rozsudku krajského súdu z 13. júna 2013 vzniesla, pričom svojou argumentáciou *„legitimizuje to, že všetky osoby zapísané v katastrálnom operáte pri dotknutom pozemku ako vlastníci de iure aj sú týmito vlastníkmi, a preto nie je povinnosťou správy katastra napraviť svoje pochybenie správnym úradným postupom...“*.

Sťažovateľka nesúhlasí s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého jej vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam zaniklo, a ani s názorom, podľa ktorého vedľajší účastníci nielenže vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam nadobudli, ale že ich nadobudli aj v dobrej viere. Sťažovateľka poukazuje na to, že v nadväznosti na čl. 20 ods. 1 ústavy štátne orgány nemôžu poskytovať ochranu majetku, ktorý bol nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom, a zdôrazňuje, že najvyšším súdom zvolená argumentácia má povahu paušálnej argumentácie pre skutkovo obdobné veci bez individuálneho posúdenia konkrétnej argumentácie jej právneho predchodcu ako pôvodného žalobcu. Osobitne namieta, že najvyšší súd nezohľadnil svoju vlastnú judikatúru, ktorá je v jej prospech

(rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžr 76/2011), a zdôrazňuje, že takýto prístup k rozhodovacej činnosti je v právnom štáte neprípustný.

S odkazom na relevantnú judikatúru ústavného súdu k požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov sťažovateľka namieta, že najvyšší súd mal v rámci napadnutého rozsudku riadne odôvodniť, prečo považuje námietky sťažovateľky za irelevantné.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jej základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a najvyššiemu súdu uloží povinnosť uhradiť trovy konania, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní o sťažnosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V rámci predbežného prerokovania sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci (v danom prípade najvyššieho súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka predostiera ústavnému súdu dve zásadné námietky. Prvou námietkou spochybňuje procesný postup najvyššieho súdu, v dôsledku ktorého odvolacie konanie vo veci sťažovateľky prebehlo bez právneho zástupcu, čím podľa jej názoru došlo k odňatiu „*práva na pomoc právneho zástupcu*“ a zároveň aj k narušeniu princípu rovnosti zbraní účastníkov konania (ďalej aj „*námietka odňatia práva na pomoc právneho zástupcu*“), a druhou námietkou spochybňuje splnenie požiadavky riadne odôvodneného rozhodnutia najvyššieho súdu a osobitne namieta nesprávnu aplikáciu § 59 katastrálneho zákona zo strany najvyššieho súdu (ďalej aj „*námietka nedostatočného odôvodnenia*“).

Ústavný súd poukazuje v nadväznosti na námietky sťažovateľky, ktorými spochybňuje ústavnú udržateľnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, na tú časť svojej konštantnej judikatúry, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany

ústavnosti. V súvislosti so svojím ústavným postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

II.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu vo vzťahu k námietke odňatia práva na pomoc právneho zástupcu

Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd „zrušením“ právneho zastúpenia bez bližšieho odôvodnenia porušil jej práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, čím zároveň došlo k odňatiu práva na právnu pomoc a k porušeniu princípu rovnosti zbraní.

Ústavný súd k namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá zdôrazňuje, že právo na právnu pomoc sa môže dostať do hry v dvoch typových prípadoch, a to jednak v súvislosti s právom na prístup k súdu a rovnako v súvislosti

s právnom na spravodlivé prejednanie veci (P., C. a S. proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok zo 16. 7. 2002, č. 56547/00, § 88-91).

V konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci je s prihliadnutím na námietku sťažovateľky v hre právo na spravodlivé prejednanie veci, keďže sťažovateľka tvrdí, že procesným pochybením najvyššieho súdu došlo k „zrušeniu právneho zastúpenia bez bližšieho odôvodnenia“ počas odvolacieho konania. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na stabilizovanú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej neposkytnutie právnej pomoci v občianskom súdnom konaní nebude porušením dohovoru, pokiaľ to sťažovateľovi nebránilo účinne hájiť svoju vec pred súdom (McVicar proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok zo 7. 5. 2002, č. 46311/99, § 46-62; A. proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok zo 17. 12. 2002, č. 35373/97, § 98-100).

Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu musí predchádzať postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, najmä garanciam obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, v princípe rovnosti zbraní a v práve na kontradiktórne konanie (m. m. I. ÚS 230/03).

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je teda aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“, ktorého vyslovenia porušenia sa sťažovateľka domáha (podobne napr. III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany (napr. IV. ÚS 259/2011).

Obdobne princíp rovnosti zbraní je inherentným prvkom spravodlivého procesu. Právo na spravodlivý proces zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru zahrňuje právo, aby každá strana občianskeho súdneho konania mala primeranú možnosť brániť svoju záležitosť pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (Ankerl proti Švajčiarsku, rozsudok z 23. 10. 1996, č. 17748/91, § 38).

Z § 250a OSP, ktorý bol platný a účinný v čase namietaného odvolacieho konania v sťažovateľkinej veci, vyplývala pre žalobcu (tak pre pôvodného žalobcu, ako aj pre sťažovateľku ako jeho právnu nástupkyňu) povinnosť byť v konaní vedenom pred krajským súdom a následne pred najvyšším súdom právne zastúpený advokátom.

Požiadavka právneho zastupovania ustanovená v § 250a OSP je procesnou podmienkou pre uplatnenie ochrany práv a oprávnených záujmov žalobcu v správnom súdnictve, na ktorú sa pre jej charakter vzťahuje poučovacia povinnosť súdu ustanovená v § 5 OSP. Ak žalobca nie je právne zastúpený, môže súd v zmysle § 250d ods. 3 OSP konanie zastaviť len vtedy, ak splnil poučovaciu povinnosť a žalobca sa ňou neriadil (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 170/2008 z 12. augusta 2009).

Ústavný súd nespochybňuje argumentáciu sťažovateľky o tom, že nedostatok jej právneho zastúpenia v predmetnom konaní v dôsledku nesplnenia si poučovacej povinnosti zo strany všeobecného súdu môže mať za následok porušenie princípu rovnosti zbraní, ktorý je inherentnou súčasťou tak práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Súčasne však zdôrazňuje, že vo svojej doterajšej judikatúre ústavný súd už viackrát zdôraznil, že ústava nechráni práva teoretické a iluzórne, ale chráni práva konkrétne, teda práva vykonateľné, realizovateľné a efektívne (napr. PL. ÚS 25/01, I. ÚS 5/02, PL. ÚS 13/09, PL. ÚS 19/09, PL. ÚS 111/2011).

Za podstatné pre posúdenie prvej námietky sťažovateľky ústavný súd považoval za rozhodujúce zistenia vyplývajúce zo súdneho spisu, z ktorých vyplýva, že pôvodný žalobca podal 13. septembra 2013 prostredníctvom svojho právneho zástupcu [REDAKOVANÉ], proti rozsudku krajského súdu z 13. júna 2013 odvolanie (plná moc pôvodného žalobcu pre právneho zástupcu na zastupovanie v konaní o žalobe pôvodného žalobcu z 15. októbra 2012 je založená v spise na č. 1. 32, pozn.). Následne krajský súd vyzval Okresný úrad Nitra, odbor opravných prostriedkov, referát katastra nehnuteľností, Nitra (pôvodne Správa katastra

Nitra), a [REDACTED] a [REDACTED] ako žalovaných v konaní o vyjadrenie sa k odvolaniu pôvodného žalobcu.

Na č. 1. 94 spisu sa nachádza oznámenie sťažovateľky o tom, že 11. novembra 2013 pôvodný žalobca zomrel, na základe čoho najvyšší súd výzvou doručenou 15. októbra 2015 sťažovateľku ako právnu nástupkyňu pôvodného žalobcu vyzval na oznámenie, či na žalobe z 11. júla 2012 a na odvolaní z 9. septembra 2013 trvá, alebo podania berie späť a konanie žiada zastaviť. Sťažovateľka na výzvu najvyššieho súdu reagovala podaním z 22. októbra 2015, ktorým oznámila, že na žalobe a odvolaní proti rozsudku krajského súdu z 13. júna 2013 trvá. Následne najvyšší súd vydal napadnutý rozsudok, ktorým rozsudok krajského súdu z 13. júna 2013 potvrdil ako vecne správny.

Vychádzajúc zo zistení ústavného súdu vyplývajúcich z predmetného súdneho spisu nemožno spochybňovať ani tvrdenie sťažovateľky o tom, že potom, ako sa stala účastníčkou predmetného konania v procesnom postavení žalobkyne, nebola splnená podmienka jej povinného právneho zastúpenia. S prihliadnutím na konkrétne okolnosti prejednávanej veci však ústavný súd dospel k záveru, že nedostatok právneho zastúpenia v dôsledku nesplnenia si poučovacej povinnosti najvyššieho súdu *per se* nemohol viesť k porušeniu princípu rovnosti zbraní a tým porušiť sťažovateľkine práva zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z prehľadu procesných úkonov týkajúcich sa konania vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 9 Sžr 138/2013 vyplýva, že k procesno-právnomu nástupníctvu na základe univerzálnej sukcesie došlo v priebehu odvolacieho konania, a to k okamihu smrti pôvodného žalobcu, t. j. k 11. novembru 2013. Sťažovateľka vstúpila do konania vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 9 Sžr 138/2013 ako právna nástupkyňa pôvodného žalobcu do všetkých vykonaných procesnoprávných vzťahov v konaní o veci, t. j. aj do procesnoprávneho postavenia daného už podaným odvolaním smerujúcim proti rozsudku krajského súdu z 13. júna 2013.

Smrťou pôvodného žalobcu síce právne zastupovanie v konaní advokátskou kanceláriou [REDACTED], v súlade s § 33b ods. 2

zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) zaniklo, takže ďalšie trvanie konania o odvolaní proti rozsudku krajského súdu z 13. júna 2013 trpelo nedostatkom povinného právneho zastúpenia. S prihliadnutím na osobité okolnosti veci, predovšetkým prihliadajúc na okamih smrti pôvodného žalobcu (po podaní odvolania) nemožno konštatovať, že nesplnenie poučovacej povinnosti a nezvolenie si právneho zástupcu v ďalšom trvaní odvolacieho konania malo za následok vytvorenie procesnej situácie, ktorú by bolo možné charakterizovať ako podstatne nevýhodnejšiu ako procesná situácia druhého účastníka konania (žalovaných). Najvyšší súd potom, ako sťažovateľka vstúpila do konania po smrti pôvodného žalobcu už žiadne procesné úkony nevykonával, pričom napadnutým rozsudkom rozhodol vo veci až potom, ako sťažovateľku vyzval na vyjadrenie sa k tomu, či na podanom odvolaní proti rozsudku krajského súdu z 13. júna 2013 trvá. V reakcii na túto výzvu sťažovateľka v podaní adresovanom najvyššiemu súdu 22. októbra 2015 minimálne konkludentne vyjadrila súhlas s odvolaním, ako aj s odvolacími argumentmi, tak ako ich najvyššiemu súdu predostrel pôvodný žalobca, ktorý bol v tom čase riadne právne zastúpený. Nepriamo to dokazuje aj druhá námietka, ktorou sťažovateľka argumentuje, že najvyšší súd sa s „*jej odvolacími námietkami*“ nedostatočne vysporiadal.

K porušeniu princípu rovnosti zbraní ako súčasť práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu procesným pochybením najvyššieho súdu, ktorý „*zrušil právne zastupovanie*“ z uvedených dôvodov, podľa názoru ústavného súdu nemohlo dôjsť.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd námietku sťažovateľky o procesnom pochybení najvyššieho súdu v súvislosti s povinným právnym zastupovaním vyhodnotil ako nedôvodnú, teda takú, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nezakladala reálnu možnosť vysloviť porušenie sťažovateľkou označených práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia

Podľa sťažovateľky je odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nedostatočné, keďže najvyšší súd sa nevysporiadal so všetkými ňou uvádzanými námietkami, pričom osobitne namieta aplikáciu § 59 ods. 1 katastrálneho zákona v znení účinnom do 30. septembra 2013, podľa ktorého správa katastra aj bez návrhu

a) opraví údaje katastra, ak sú v rozpore s verejnou listinou alebo s inou listinou, alebo s výsledkami prešetrovania zmien údajov katastra, alebo s výsledkami revízie údajov katastra,

b) v súčinnosti s vlastníkmi a inými oprávnenými osobami opraví v katastrálnej mape chybne zakreslené hranice pozemkov,

c) v súčinnosti so štátnymi orgánmi, obcami, notármi, ako aj s vlastníkmi a inými oprávnenými osobami opraví údaje katastra spôsobené chybami v písaní a počítaní a inými zrejmyimi nesprávnosťami v písomných vyhotoveniach právnych úkonov, vo verejných listinách a v iných listinách.

Ústavný súd v nadväznosti na druhú námietku sťažovateľky poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 OSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil (III. ÚS 209/04).

Na účel preskúmania ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sa ústavný súd oboznámil s jeho odôvodnením a v tejto súvislosti považuje za vhodné poukázať najmä na jeho relevantnú časť, v ktorej sa uvádza:

„Zo spisu Okresného súdu Nové Zámky je zrejmé, že účastníkom konania vedeného pod sp. zn. 11 C 218/92 bolo doručené uznesenie č. k. 11 C 218/92-45 zo dňa 02. 02. 1993, ktorého právoplatnosť bola vyznačená dňom 15. 02. 1993, ale nebolo im doručené toto uznesenie v znení jeho opravy, vykonanej sudcom až dňa 10. 05. 1993 ručne vpísaným textom do uznesenia na č. l. 45, a teda vtedajší Katastrálny úrad Nové Zámky pochybil, keď bez overenia si právoplatnosti tejto opravy vykonal vklad vlastníckeho práva v prospech [REDAKOVANÉ]. Napriek tomuto pochybeniu už žalobcom požadovaná oprava nie je možná, keďže od roku 1993 bolo vlastníctvo k spornej nehnuteľnosti na základe viacerých kúpnych zmlúv zavkladované v prospech ďalších vlastníkov. Rozhodovanie o uplatnenom nároku žalobcu presiahlo parametre správneho konania o oprave chýb v katastrálnom operáte, keď správny orgán realizoval následné vklady vlastníckych práv ďalších vlastníkov z ich obligačných vzťahov. Vznikla tak situácia, kedy by správny orgán vykonaním žalobcom navrhovanej opravy nezákonne zasiahol do práv aktuálnych vlastníkov predmetnej nehnuteľnosti, ktorí neboli účastníkmi namietaného konania v roku 1993, na základe ktorého malo prvýkrát dôjsť k pochybeniu pri zadávaní údajov do katastra. Takéto oprávnenie však v kompetencii správneho orgánu nie je.

Rozhodovanie o tom, kto je vlastníkom nehnuteľnosti, zákon zveruje výlučne súdom. V danej veci spornosť údajov katastra v kontexte určenia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam (a to i v prípade, ak túto spornosť skutočne spôsobilo pochybenie katastrálneho úradu), už nie je možné odstrániť v konaní o oprave chyby katastrálneho operátu, keďže vo svojej podstate sa preklopilo do roviny sporu o určenie vlastníckeho práva, o ktorom žalovaný ako správny orgán v žiadnom prípade rozhodovať ani nemôže. Navyše, rozhodnutie vo veci opravy chyby v katastrálnom operáte nenahrádza a nemôže nahradiť rozsudok súdu vo veci určenia práva alebo právneho vzťahu k nehnuteľnosti, pretože oprava údajov obsahovo nemôže zodpovedať zmene či výmazu vlastníka.

Odvolačí súd vo vyššie uvedených súvislostiach poukazuje aj na rozhodnutie najvyššieho súdu I Sžo 93/2009 zo dňa 5. novembra 2009, ktoré bolo pod číslom 39 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2011. Zdôrazňuje, že rovnako v danej právnej veci správny orgán nebol oprávnený vykonať opravu chyby v katastrálnom operáte na základe vlastného úsudku o nesprávnosti uznesenia o schválení súdneho zmieru ako verejnej listiny, nakoľko

by svojim rozhodnutím zasiahol do vlastníctva ďalších vlastníkov, čo by bolo v rozpore s účelom opravy údajov katastra podľa ustanovenia § 59 ods. 1 katastrálneho zákona. Správny orgán nemá oprávnenie v konaní podľa tohto ustanovenia rozhodovať o súkromnoprávných vzťahoch týkajúcich sa vecných práv účastníkov, pretože rozhodnutie vo veci opravy chyby v katastrálnom konaní nenahrádza a ani nemôže nahrádzať rozsudok súdu vo veci určenia práva alebo právneho vzťahu k nehnuteľnostiam, nakoľko účelom tohto konania nie je riešiť vlastnícky spor, ktorého riešenie patrí do výlučnej právomoci súdu. Oprava údajov nemôže obsahovo zodpovedať výmazu iného vlastníka.

Poukazujúc na následnú ustálenú rozhodovaciu prax tunajšieho súdu odvolací súd dáva tiež do pozornosti rozhodnutie tunajšieho súdu v obdobnej právnej veci pod sp. zn. I Sžr/101/2011, v zmysle ktorého opravu chyby v katastrálnom operáte podľa § 59 katastrálneho zákona nemožno vykonať, ak medzi vydaním verejnej (alebo inej) listiny a žiadosťou o opravu operátu nastali už iné skutočnosti, resp. zapísané zmeny v operáte na základe neskorších listín, pretože vyhovením návrhu na opravu chyby v operáte by došlo k zásahu do vlastníckeho práva vedľajších účastníkov, ktorí toto nadobudli v dobrej viere.“

Nosný právny názor najvyššieho súdu prezentovaný v napadnutom rozsudku, podľa ktorého príslušná správa katastra nebola oprávnená vykonať opravu chyby v katastrálnom operáte v súlade s § 59 ods. 1 katastrálneho zákona na základe úsudku o „nesprávnosti“ verejnej listiny, a to uznesenia okresného súdu sp. zn. 11 C 218/92 v znení opravy vykonanej sudcom okresného súdu z 30. mája 1993, keďže na preskúmanie „správnosti“ úradnej listiny z materiálneho hľadiska nemá právomoc, je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska udržateľný.

Právne dôvody na opravu chýb v katastrálnom operáte sú dvojakého druhu, t. j. tie, ktoré sú (boli) spôsobené vlastnou činnosťou katastrálneho odboru [príp. jeho právnymi predchodcami; § 59 ods. 1 písm. a) a b) katastrálneho zákona] a tie, ktoré sa týkajú činnosti iných subjektov [§ 59 ods. 1 písm. c) katastrálneho zákona)]. Inštitút opravy chýb v katastrálnom operáte v zmysle § 59 katastrálneho zákona treba v praxi ponímať ako opravu chybyne vpísaných údajov, svojou povahou technických chýb

formálneho charakteru (nepriamo to vyplýva aj z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžo 93/2009 z 5. novembra 2009, pozn.).

Priamo z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo 247/2010 z 20. októbra 2011 vyplýva, že zmenu zápisu v katastri nehnuteľností tak, aby zodpovedala právnenému stavu tvrdenému žalobcom (pôvodný žalobca sa žalobou domáhal obnovenia vlastníckeho práva pre vlastníkov podľa právneho stavu platného k roku 1993, pozn.), je možné dosiahnuť len určovacou žalobou podľa § 80 písm. c) Občianskeho zákonníka z dôvodu, že rozhodovanie o otázkach týkajúcich sa vlastníctva, vlastníckych sporov k nehnuteľnostiam, ako aj určovanie, či právo alebo právny vzťah je, alebo nie je, resp. vyslovenie neplatnosti verejných a iných listín nepatrí správnenému orgánu, ale patrí do právomoci súdov.

V naznačených súvislostiach nemožno podľa názoru ústavného súdu hodnotiť právne a skutkové závery najvyššieho súdu ako signalizujúce taký stupeň arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti, ktorý by mal negatívny dopad na základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, prípadne na jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06). Rovnako odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nesignalizuje nedostatky v odôvodnení, ktoré by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohli viesť k vysloveniu porušenia sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie.

Už len pre úplnosť ústavný súd dodáva, že všeobecný súd vo svojom rozhodnutí nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Vzhľadom na dosiaľ uvedené ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka

namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ich porušenie sťažovateľka namieta v spojení, resp. ako dôsledok namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nemohlo dôjsť, nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd preto aj túto časť sťažnosti odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2017